

МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Ключові слова: транснаціональна злочинність, спеціалізація злочинності

Keywords: transnational crime, specialty of crime

Анотація: досліджено окремі види транснаціональної злочинної діяльності, які найбільш притаманні для українських реалій.

Abstract: Particular types of transnational criminal activity, which are the most common for Ukraine, are studied.

Сучасні процеси глобалізації, які позитивно вплинули на інтенсивність налагодження економіко-політичних взаємозв'язків між країнами світу та надалі сприяють підвищенню мобільності капіталів, товарів, послуг та ідей у світовому масштабі, однак, зумовили і появу деяких негативних тенденцій. Зокрема, спостерігається підвищення рівня вчинюваних транскордонних (транснаціональних) злочинів, що може бути пояснене прагненням кримінальних структур вийти на світовий ринок і, закріпившись у певному його сегменті, зайняти свою нішу в системі міжнародних економічних зв'язків для збільшення «прибутків». Цілком очевидно, що зараз відбувається міжнародна спеціалізація злочинних форм діяльності і формування системи так званого кримінального поділу праці серед держав, в якому Україна займає свою вішу.

У кримінальній індустрії України є виробником продукції кримінального характеру, джерелом фінансових ресурсів для реалізації злочинних схем, транзитною країною і все частіше - кінцевим пунктом у діяльності транснаціональних злочинних організацій [2, с. 200].

До корінних причин розвитку транснаціональної організованої злочинності прийнято відносити глобалізацію, соціальну нерівність, розбалансованість правоохоронної системи, розвиток сучасних інформаційних технологій. Указані криміногенні чинники сприяють перетворенню колись локальних злочинів на глобальні негативні явища соціальної дійсності [1, с. 95].

Поширенню транснаціональних зв'язків організованих злочинних угруповань сприяло і середнє географічне розташування України, найбільша в Європі довжина кордонів (8215 км), що у поєднанні зі складними соціально-економічними процесами як у нашій країні, так і у сусідніх державах, призвело до залучення України в транснаціональну злочинну діяльність.

Серед найпоширеніших напрямків кримінальної діяльності українських транснаціональних злочинних утворень на окрему увагу заслуговують контрабанда наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів, незаконне переміщення через кордон підакцизних продуктів та промислових

товарів (здебільшого тютюнових та алкогольних виробів), а також фальсифікованих лікарських засобів. На нашу думку, кожен з перелічених видів злочинної діяльності потребує більш поглибленого аналізу з метою подальшого розроблення національної типології транскордонної злочинності в Україні і покращення ефективності протидії відповідним злочинам за умови врахування загальної спеціалізації злочинності.

Попри те, що Україна не входить до списку світових лідерів серед виробників наркотичних засобів, їх аналогів та прекурсорів, обсяги транспортування та споживання наркотичних засобів населенням є загрозливими. За останніми даними Державної Фіскальної Служби (далі – ДФС) України, упродовж 2015 року митницями DFS виявлено 970 фактів переміщення через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів з порушенням митного законодавства. Безпосередньо митницями DFS виявлено: героїну - 736,2 кг, гашишу - 56 кг, канабісу - 24,2 кг, кокаїну - 2,8 кг. Також, вилучено 0,3 кг, 10 578 пігулок, 285 ампул, 2 442 капсул, 0,06 л наркотичних засобів, 14,5 кг, 0,03 л, 22 670 пігулок, 122 ампул, 13 978 капсул психотропних речовин, а також 21 114 кг, 0,1 л, 1 527 пігулок прекурсорів. Протягом 2016 року митницями DFS виявлено 1122 факти переміщення через митний кордон України наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів з порушенням митного законодавства, що наочно показує зростання кількості фактів вчинення цього виду злочинів.

Наступним найбільш притаманним для українських злочинних угруповань видом діяльності є незаконне виробництво та обіг тютюнових виробів. За даними DFS, у період з 1 травня 2015 року по 1 травня 2016 року оперативні підрозділи вилучили 10,7 мільйонів пачок цигарок (з них незаконно переміщених через митний кордон України - 7,7 мільйонів пачок) на суму 182,6 мільйонів гривень (з них незаконно переміщених через митний кордон України - 122,9 мільйонів гривень). Причини цьому визнаються велика різниця вартості тютюнових виробів в Україні та суміжних державах, особливо в країнах-членах ЄС, «вигідне» географічне розташування нашої країни, а також потенціал отримання великих прибутків, які дедалі збільшуються.

Що стосується контрабанди та виготовлення контрафактних алкогольних напоїв, ще в 2015 році було відмічено критичні показники нелегально виготовлених спиртних напоїв, а саме 40-45% зайняв тінювий ринок. Основними «рушійними силами» такої діяльності є низька ціна необхідних «інгредієнтів», відсутність ефективних заходів та цільових програм щодо протидії такому виду діяльності, а також захист нелегальних виробників з боку представників владних повноважень.

Не менш гострим питанням для українських реалій наразі є масштабна фальсифікація лікарських засобів, яка визнається одним з найприбутковіших видів злочинної діяльності. Серед чинників, що сприяють розвитку такого прояву транснаціональної злочинності зазначаються доступність сучасного устаткування, зокрема поліграфічного, що дозволяє випускати підробки доволі високої якості, які зовні практично неможливо відрізнити від справжнього лікарського засобу, а також активне використання в незаконній зовнішньоекономічній діяльності інформаційних ресурсів та технологічних можливостей мережі Інтернет, що надає можливість проводити маркетингові комунікації, здійснювати дистанційні переговори, узгоджувати нелегальні угоди та проводити фінансові розрахунки за цими операціями [3, с. 96]. Фальсифіковані ліки є серйозною загрозою для життя і здоров'я громадян України. За даними ВООЗ, 42% підробок – це антибіотики, 18% – психотропні речовини. Глобалізаційні процеси у світі тільки сприяють поширенню фальсифікату лікарських засобів, значно збільшуючи можливості поширення підробленої продукції далеко за межами країни її виготовлення.

Таким чином, основними факторами для з'ясування специфікації української транснаціональної злочинності є географічне розташування країни, економічний потенціал, стан розвитку і правової урегульованості окремих сфер господарства та митного контролю, а також доступ до технологій в умовах глобалізації. Врахування кримінологічних особливостей та спеціалізації транскордонної злочинності, що склалася на сьогодні в Україні, дозволяє сформулювати певні орієнтири у створенні та удосконаленні національної стратегії по боротьбі з наявними проявами транснаціональної злочинної діяльності, зокрема, шляхом підвищення рівня правової урегульованості окремих сфер виробництва та ефективності контролю з боку правоохоронних органів.

Список використаних джерел:

1. Голіна В. В. Світова злочинність: сучасні тенденції та стратегії протидії / В. Голіна, М. Колодяжний // Вісник Національної академії правових наук України. - 2015. - № 2. - С. 92-100.
2. Жаровська Г.П. Взаємодія транснаціонального сегмента української організованої злочинності і транснаціональних кримінальних ринків в умовах глобалізації / Г. П. Жаровська // Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Право / голов. ред. Ю.М. Бисага. – Ужгород: Гельветика, 2014. – № Вип. 25. – С. 199–203. – Бібліогр: с. 202–203
3. Пивоваров В.В. Кримінологічна характеристика сучасної транснаціональної корпоративної злочинності у фармакологічній галузі / В. В. Пивоваров, С. В. Глушановська // Наук.вісник Ужгородського нац. ун-ту.- Серія: Право. – 2016. - Вип.40. - Т.2 - С.94 -97.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017